

*«Заняття оригамі
як засіб
всебічного розвитку
дошкільників»*

*Досвід роботи вихователя
дошкільного навчального закладу
(ясел садка) № 161 «Сніжинка»
Заркової Т.А.*

Запорізька міська рада
Департамент освіти і науки
Дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 161 «Сніжинка»
Запорізької міської ради Запорізької області

Досвід роботи
«Заняття орігамі як засіб всебічного розвитку дошкільників»

вихователь
Заркова Тетяна Анатоліївна

м. Запоріжжя
2020

Зміст

1. Актуальність досвіду.....	4
2. Теоретичне обґрунтування проблеми використання орігамі у всебічному розвитку дошкільників.....	6
2.1 Зв'язок орігамі з математикою.....	6
2.2 Орігамі і розвиток конструктивних здібностей.....	8
2.3 Значення занять орігамі для розвитку дрібної моторики.....	10
2.4 Естетичний розвиток дошкільників на заняттях орігамі.....	11
3. Основна ідея досвіду.....	13
4. Умови створення досвіду.....	16
5. Технологія досвіду.....	18
6. Результативність роботи.....	25
7. Перспективи подальшої роботи за означеним напрямом та практична значущість.....	27
Список використаних джерел.....	29

Заркова Тетяна Анатоліївна

Дата народження – 27 червня 1979 року

Освіта – вища

Запорізьке педагогічне училище; спеціальність «Дошкільне виховання», 1999 рік

Мелітопольський державний педагогічний університет; спеціальність «Початкове навчання». 2001 рік

Кваліфікаційна категорія – спеціаліст вищої категорії

Стаж педагогічної роботи – 20 років

Нагороди:

Подяки адміністрації дошкільного навчального закладу (ясел-садка) № 161 та відділу освіти Вознесенівського району.

Грамоти: дошкільного навчального закладу (ясел-садка) № 161; районної адміністрації Запорізької міської ради по Вознесенівському району; департаменту освіти і науки Запорізької міської ради; почесна грамота департаменту освіти і науки Запорізької облдержадміністрації.

1. АКТУАЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСВІДУ

Важливим завданням сучасної освіти є забезпечення умов для виховання творчої активності підростаючого покоління. Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей [1, с. 5]. Головною тезою, вихідним науковим положенням, на якому базується процес оновлення змісту дошкільної освіти України XXI століття, є визнання пріоритету розвитку особистості дитини, цінності й сенсу її буття. Дошкільна освіта - цілісний процес, спрямований на забезпечення різнобічного розвитку дитини дошкільного віку відповідно до її задатків, нахилів, здібностей, індивідуальних, психічних та фізичних особливостей, культурних потреб [2, с. 4].

Базовий компонент дошкільної освіти передбачає розвиток здібностей, таланту, роботу з дітьми, починаючи з дошкільного віку. Це дитина, яка вміє і хоче пізнавати світ, не прагне до готових рішень і моделей поведінки, а хоче відкривати його самостійно: на дотик, смак і запах; такий малюк воліє роздивитись усі кольори яскравого світу, почути всі його звуки й мелодії.

З огляду на важливість дошкільного дитинства як базового періоду для формування способів пізнання, розуміння та відображення зовнішньої картини світу, змістом Базового компонента дошкільної освіти освітня лінія «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі» передбачає сформованість доступних для дитини дошкільного віку уявлень, еталонів, що відображають ознаки, властивості та відношення предметів і об'єктів довколишнього світу. Показником сформованості цих уявлень є здатність дитини застосувати отримані знання у практичній діяльності [3, с.7]. Мета сучасної дошкільної освіти – не дати дитині багаж знань, а навчити їх здобувати. З дошкільного віку дитина має оволодіти способами здобуття

потрібної інформації, вміннями аналізувати, систематизувати, розуміти причини і робити висновки, що знадобляться їй у подальшому житті.

Орігамі є посередником між художнім та науковим розумінням світу. Воно виступає як засіб розвитку різних психічних процесів, включаючи конструктивне мислення.

Актуальність цієї теми пояснюється необхідністю створення різної готової конструктивної продукції, яка виникає лише в разі використання конструктивного мислення. Використовуючи орігамі та розвинене конструктивне мислення з'являється можливість перетворити папір в красиві предмети ужитку.

Об'єкт вивчення: процес навчання дошкільників конструюванню з паперу засобами орігамі.

Предмет вивчення: вплив прийомів орігамі на розвиток конструктивного мислення у дітей дошкільного віку.

Мета педагогічного дослідження полягає в обґрунтуванні проблеми використання орігамі для всебічного розвитку дошкільників.

Завдання педагогічного дослідження:

1. Теоретично обґрунтувати проблему використання орігамі у всебічному розвитку дошкільників, дослідити зв'язок орігамі з математикою, розвитком конструктивних здібностей, дрібної моторики та естетичним розвитком дітей дошкільного віку.
2. Описати технологію перспективного педагогічного досвіду з організації занять із орігамі як засобу всебічного розвитку дошкільників.
3. Проаналізувати результати моніторингу з упровадження системи роботи з орігамі на всебічний розвиток дошкільників.
4. Визначити перспективи подальшої роботи за означеним напрямом

2. ТЕОРЕТИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ОРІГАМІ У ВСЕБІЧНОМУ РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНИКІВ

У сучасній освіті актуальним для дітей дошкільного віку стає діяльнісний підхід до процесу навчання та виховання, завдяки якому дитина пізнає навколишній світ в процесі продуктивної діяльності. У зв'язку з цим набувають значення різні зображувальні техніки, види образотворчого мистецтва, художнє конструювання, серед яких виокремлюється мистецтво орігамі.

Мистецтво орігамі відомо з давніх часів. Вперше воно зародилося в Китаї - на батьківщині виникнення паперу. Пізніше поширилося в Японії. «Орігамі» в перекладі з японської - «орі» - папір, «камі» - складати.

Незважаючи на те, що папір був винайдений в Китаї, саме Японія стала батьківщиною мистецтва складання. З 16 століття орігамі перетворилося на популярний спосіб проведення часу.

Техніці орігамі приділяється значна увага в розвитку уваги, мислення дитини. Це пояснюється насамперед з тим, що орігамі має тісний зв'язок із математикою.

2.1 Зв'язок орігамі із математикою

Багато хто вважає, що орігамі – це забава, за допомогою якої люди створюють різні фігури, але дуже багато в орігамі пов'язано з математикою. Орігамі пов'язано з геометрією, орігамі, як наука, здатна здивувати нас формами, про можливість існування яких, ми, може бути, і не здогадувалися.

Поділ на частини є основними розділами геометрії.

Рис.1 Ділення відрізка на частини

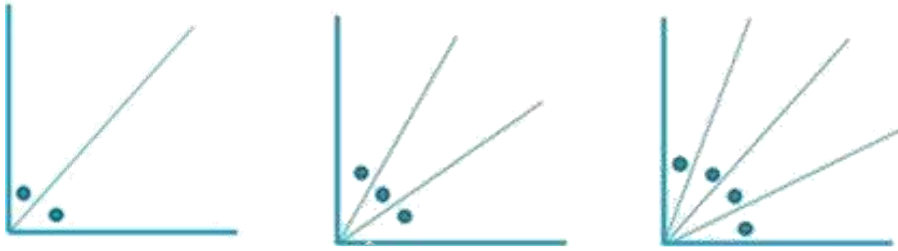

Рис. 2-4 Ділення кута на частини

У процесі складання фігур оригамі діти знайомляться з різними геометричними фігурами: трикутником, квадратом, трапецією і т.д., уточнюються їх знання про сторону, кут, центр.

Більшість класичних моделей оригамі виконуються з квадрата. В процесі виготовлення простих моделей ми знайомимося з дуже потрібними поняттями (центр квадрата, діагональ, середня лінія, сторона квадрата).

Дошкільнята вчать легко орієнтуватися в просторі і на аркуші паперу, ділити ціле на частини, дізнаються багато іншого, що відноситься до геометрії та математики.

За допомогою згинів із квадрата можна отримати інші правильні багатокутники.

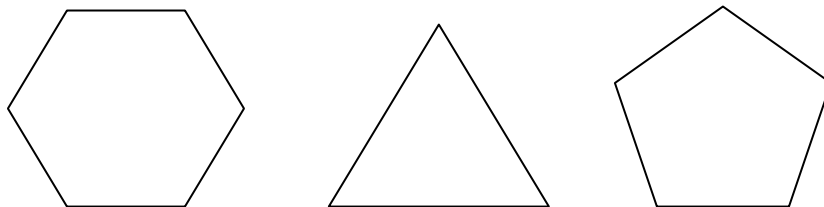

Рис. 5. Багатокутники

Американський педагог Ф. Фребель в середині XIX століття помітив геометричну особливість оригамі і ввів його як навчальний предмет у школі.

В кінці XX століття виник новий термін «орігаметрія», що позначає область геометрії, в якій завдання вирішуються тільки методом складання.

За допомогою оригамі вирішуються геометричні задачі на площині. Значить оригамі дійсно пов'язано з математикою. Продовжуючи дослідження, складаючи модульні конструкції, дійшла висновку, що вони

нагадують геометричні тіла. І я поринула у оригаметрію! Оригаметрія – розділ, який пов'язує мистецтво оригамі з математикою.

Оригамі й математика, наче дві сестри, які не терплять неточності і поспішності. Саме оригамі дає політ фантазії, а математика цю фантазію убирає в сукні науки.

У наш час оригамі з математичною точністю крокує по планеті семимильними кроками. Вчені придумали використовувати прийоми оригамі в космосі, а саме Міура-орі — схема чіткого складання, яка використовувалася для розгортання великих установок сонячних батарей на космічних супутниках.

Математика – це одна із сторін оригамі і навпаки оригамі є однією з направляючих математики.

При конструюванні з паперу дошкільнята знайомляться з прийомами модифікації пласкої форми шляхом складання, різання, склеювання паперу, в результаті чого утворюються нові тривимірні форми. Ця робота дозволяє дітям проявитисвою творчість, придбати нові винахідливі навички, розвинути конструктивні здібності.

2.2 Оригамі і розвиток конструктивних здібностей

Конструктивна діяльність ідеально підходить як засіб створення проблемної ситуації. Під час конструювання діти намагаються встановити, на що схожий предмет, чим він відрізняється від інших, отримують можливість виміряти довжину, ширину, висоту. Конструктивна діяльність передбачає розвиток таких процесів як аналіз, синтез, класифікація, узагальнення, пов'язана з розвитком мови.

Заняття оригамі сприяють розвитку творчих здібностей, розвивають пошукову діяльність в усіх видах та формах. Все це важлива умова не лише розумового розвитку дошкільника, а й розвитку особистості в цілому.

Вивченням впливу оригамі на розвиток дитини займалися такі вчені-психологи як Моляко В., Вертгеймер М., Волков Б., Подд'яков М.,

Шаталова Н. і вчені-практики Малков В., Парамонова Л., Яригіна О., які в своїх дослідженнях довели вплив конструювання з паперу на загальний розвиток дитини.

Вищевикладене доводить, що використання орігамі на заняттях формує в дитини конструктивні уявлення та мислення. Під конструктивним мисленням дітей дошкільного віку розуміють здатність комплексно бачити об'єкт і при цьому уявляти співвідношення його частин. Це здатність робити в уяві об'єкт, немов би прозорим, не втрачаючи контури основних частин, тобто можливість бачити невидимі лінії та частини, збирати і перетворювати їх [10, с. 24].

Науковці визначають конструктивні здібності це як уміння впізнавати та виділяти об'єкт (бачити істотне, тобто вміння абстрагуватись) і зазначають, що істотного розвитку конструктивне мислення досягає в дошкільному віці, під час якого відбувається формування та активний розвиток усіх психічних процесів, включаючи мислення. Саме тому конструктивна діяльність до кінця дошкільного віку набуває прагнення до виконання конструкцій зі складної тематики, та досягнення позитивних результатів [4, с. 4].

Серед впливу орігамі на розвиток дитини науковці зазначають стимулювання потенційних можливостей та розвиток пам'яті, адже, дитина, повинна запам'ятати послідовність її виготовлення, прийоми і способи складання саморобки.

Особливістю конструктивного мислення дошкільнят є безперервна взаємодія пізнавальної і практичної дій (Т. Кудрявцев, Е. Фарапонова). В дошкільному віці малюкам доступна діяльність, в якій дитина йде від замислу до дії. Дослідження, присвячені вивченню конструювання дітей дошкільного віку (В. Нечаєва, З. Ліштван) показали, що під впливом педагогічного керівництва діти починають діяти відповідно до задуму. У конструктивному задумі відображається не тільки кінцевий результат

діяльності, але й способи створення. Конструктивний задум утворюється в процесі конструювання [1, с. 6].

Орігамі знайомить дітей з основними геометричними поняттями (кут, сторона, квадрат тощо). Одночасно збагачується словник спеціальними термінами [4, с. 17].

Джерелом задуму дітей виступає все оточуюче: різноманітний предметний та природний світ, соціальні явища, художня література, різноманітна діяльність, в першу чергу гра. Але сприйняття навколишнього дітей часто поверхневе: вони охоплюють в першу чергу зовнішні сторони об'єктів, явищ, які потім відтворюють на практиці. Важливо створити умови для формування можливості бачити характерні особливості предметів, явищ, а також взаємозв'язки між ними і відтворювати їх у конструкціях, поробках.

2.3 Значення занять орігамі для розвитку дрібної моторики

Для дитини дошкільного віку важливим аспектом розвитку є включення в діяльність дрібної моторики рук, для активізації якої можна використовувати безліч вправ: малювати в повітрі, розминати пальцями глину, шити, в'язати і багато іншого, але не можна забувати про орігамі.

Наявність паперу в якості матеріалу, легкість обробки, приваблює дітей. Вони оволодівають різними прийомами і методами дій з папером, такими як, багаторазове складання, надрізання, склеювання. Орігамі розвиває в дітей здатність працювати руками під контролем свідомості, у них вдосконалюється дрібна моторика руки, точні рухи пальців, розвивається окомір.

У дослідженнях відомих педагогів (Л. Куцакова, З. Ліштван), які присвячені дитячій конструктивній творчості, складанню з паперу приділяється велика увага розвитку дрібної моторики. За думками дослідників складання з паперу активно сприяє розвитку дрібної моторики руки, а також удосконаленню окоміру і сенсомоторики в цілому.

Використання оригамі сприяє розвитку точності рухів пальців рук, сприяє активності як лівої, так і правої півкуль мозку, вимагає одночасного контролю за рухами обох рук [15, с. 7].

Під час вправ із складання, прогладжування в різних напрямках, діти за допомогою зору навчаються координувати свої дії, точно поєднувати сторони, кути, дотримуватись меж розфарбовування. Ці дії вимагають концентрації уваги, точної координації рухів, охайності [11, с. 29].

2.4 Естетичний розвиток дошкільників на заняттях оригамі

Науково доведено, що заняття оригамі активізують творче мислення, сприяють зростанню його швидкості, гнучкості, оригінальності, що в дошкільному дитинстві набуває актуальності і впливає на гармонійний розвиток дітей: сприяють розвитку творчості, пробуджують уяву, активують спостережливість, виховують волю, розвивають навички, почуття форми, окомір, кольоросприймання.

В процесі оволодіння здатністю виконувати різні поробки з паперу розвивається почуття кольору. Робота над композиціями з кольорового паперу сприяє вихованню художнього смаку.

У процесі навчання у дошкільнят разом з технічними навичками розвивається вміння аналізувати предмети навколишнього середовища, формуються узагальнені уявлення щодо створюваних об'єктів, розвивається самостійність мислення, креативність, художній смак, формуються цінні якості особистості (актуальність, цілеспрямованість, наполегливість у досягненні цілей і т.д.):

- вміння зібрати об'єкт із готових частин (синтезувати);
- вміння розділити, виділити складові частини (аналізувати);
- вміння змінювати об'єкт завказаними параметрами, отримуючи новий об'єкт із зазначеними властивостями [11, с. 69].

Багато вчених вважають, що важливим фактором для розвитку дитини є загальне сприйняття форми з подальшим доопрацюванням в новий образ.

Орігамі є відмінним засобом оформлення наочних посібників. Правильні зміни наочності покращують ефективність засвоєння дітьми нового матеріалу, створюють умови для пошуку нових технологій і методів роботи [11, с. 59].

Заняття орігамі сприяють розвитку творчих здібностей.

Принципово важливим є і емоційне багатство дитячої діяльності, в яких малюк вільно може використовувати різні матеріали, створює оригінальні зразки. Зв'язок конструювання з повсякденним життям, з іншими видами діяльності (гра, театр) робить його особливо цікавим, емоційно насиченим і дозволяє бути засобом самовираження.

3. ОСНОВНА ІДЕЯ ДОСВІДУ

Спостереження за конструктивними іграми показало, що діти дошкільного віку будують, використовуючи схеми-зразки, відтворюючи їх найбільш точно. Практичне дослідження на початку виявило результати конструктивної діяльності дітей, в якій виконати паперові конструкції по типу орігамі діти могли лише за вказівками вихователя. Творчі прояви спостерігались дуже рідко та носили випадковий характер. Це пояснювалось тим, що діти навчилися копіювати схеми поробок. Спостереження довело необхідність методичної розробки з організації комплексу конструктивних ігор за типом орігамі для розвитку мислення в дітей дошкільного віку. Методична розробка допомагає вихователям дошкільних груп організувати конструктивну діяльність з дітьми дошкільного віку зі створення ігрового образу за допомогою орігамі, шляхом складання аркушу паперу в певній послідовності (додаток 1).

На першому етапі педагогічного дослідження проведено аналіз наукових досліджень та практичних здобутків у напрямі використання орігамі в освітньому процесі ЗДО.

На практичному етапі відбувалось ознайомлення дітей молодшого дошкільного віку з папером, його властивостями, видами, призначенням. Експериментальним шляхом діти дізналися, що папір рветься, мнеться, мокне і змінює структуру при взаємодії з водою.

Під час цього етапу в роботі з дітьми молодшої групи не завжди мною використовується для виготовлення виробу кольоровий папір. Часто я створюю проблемну ситуацію «Діти, нам потрібно зробити ялинку, а у нас папір тільки білого кольору. Що ж робити?». Створена ситуація підводить дітей до вирішення – потрібно папір пофарбувати.

Інколи мною використовується індивідуальний показ нового прийому, способу дій. На заняттях, насамперед, повідомляється дітям, з якою метою та для чого вони будуть робити ту чи іншу поробку, іграшку

та обов'язково використовуємо поробку за призначенням: в грі, як подарунок малюкам, родичам (додаток 2).

В сюжетні ігри дітей додавалось конструювання з паперу. За мою порадою діти виготовляли для гри «Пароплав» багато додаткових речей: бінокль, сумку для лікаря, рятувальні круги, якір, годинники.

У роботі використовувала поради С.Соколової:

- матеріал з орігамі використовувала у відповідності із запланованими темами занять із розвитку мовлення, ознайомлення із соціумом, природним довкіллям, а складені деталі іграшок застосувала як матеріал для занять із сенсорно-пізнавального розвитку;

- перед тим як почати заняття з орігамі з дітьми, засвоїла основи технології складання паперу: терміни та символи, прийняті в орігамі прийоми роботи із папером, способи отримання базових форм; оволоділа складанням класичних моделей [17, с. 33];

- перед наступним заняттям готувала зразки фігурок у двох примірниках (один повністю зібраний, з домальованими деталями і аплікацією, інший в розгорнутому вигляді), матеріал для виготовлення необхідний кожній дитині: папір певного кольору, форми, розміру, фактури, клей, олівці, фломастери [18, с. 10];

- складанню кожної фігури присвячувала окреме заняття, починала яке з визначення мотивів та мети заняття у вигляді загадки, вірша, запитань, бесіди. Друга частина заняття являє собою складання фігурки, і третя – оцінка результату, застосування в оформленні приміщень дитячого садка або лялькового театру [7, с. 8].

Під час проведення занять із орігамі можна використовувати прислів'я, приказки, потішки.

Складання супроводжую поясненням, спрямовуючої дії, або проводжу у формі гри, спираючись на асоціативне мислення.

Наприклад, базова форма "Повітряний змій" (додаток 4) нагадує повітряного змія, але ще більше вона схожа на морозиво, цукрову

трубочку, тому й має другу назву - "морозиво", найбільш улюблене і яке діти легше запам'ятовують.

Цукрову трубочку неважко перетворити в вафельний стаканчик, піднявши до білої частини нижній кут. Саме ж морозиво можна «слизнути», трохи опустивши кут.

Для того, щоб отримати базову форму «млинець» ми з дітьми представляємо, що площа квадрата - млинець, в середину якого поклали начинку, і тому краї потрібно акуратно загорнути, щоб не залишилося щілин і начинка не витекла.

Для цього ми підводимо до центру квадрата всі чотири кути, і вершини кутів повинні зустрітися в центрі квадрата - «привітатися», а не заходити один за інший - «не наступати один одному на ноги», інакше кути «посваряться» і фігурка не вийде (додаток 4).

Проводячи по лінії згину пальці перетворюються в праску, яка сильно притискає папір, або в паровозики, які швидко мчать по рейках-згинах.

Отже, зміст педагогічного досвіду містить методичні рекомендації вихователям закладів дошкільної освіти щодо організації занять із оригамі в різних вікових групах в умовах ЗДО.

4. УМОВИ СТВОРЕННЯ ДОСВІДУ

Базою створення досвіду виступив дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) № 161 «Сніжинка» Запорізької міської ради Запорізької області, розташований за адресою: 69005, бульвар Центральний 15Б, м. Запоріжжя, що забезпечує догляд за дітьми від одного до шести (семи) років, їх розвиток, виховання і навчання відповідно до вимог Базового компонента дошкільної освіти. ЗДО розрахований на 8 вікових груп, фактично працює 7 груп загального розвитку. В іншому приміщенні розташована фізкультурна зала. Проектна потужність закладудошкільної освіти – 130 місць. Загальна кількість дітей в закладі – 145 дітей.

Діючі групи укомплектовані за віковими показниками:

дві групи раннього віку – 40 дітей;

група молодшого дошкільного віку – 25 дітей;

дві групи середнього дошкільного віку – 40 дітей;

дві групи старшого дошкільного віку – 40 дітей.

В жовтні 2013 року проведено атестаційну експертизу дошкільного навчального закладу. Наказом департаменту освіти і науки Запорізької обласної державної адміністрації заклад визнано атестованим.

В ЗДО № 161 працюють методична та психологічна служби, які спрямовують свої зусилля на забезпечення умов для професійного росту кожного педагога, на створення професійного інформаційного і навчально-методичного середовища, впровадження інноваційних технологій. Психолого-методична служба акцентує увагу на впровадженні в практику ідеї креативної педагогічної системи та пошуку інноваційних технологій.

Успішна робота колективу залежить від керівництва, від його вміння створити матеріально-технічну базу. Пампура Зінаїда Анатоліївна – відповідальний, творчий керівник, який має сучасний погляд на освітній процес ЗДО.

В закладі дошкільної освіти створено умови для повноцінного, своєчасного, різнобічного розвитку дитини. Сформовано нове освітнє

середовище: придбані ноутбуки, мультимедійний проектор й екрани; в групах встановлено телевізори. Наявність оргтехніки (сканер, кольоровий ксерокс, принтер, ламінатор) дозволяє нам якісно й на сучасному рівні підготувати дидактичний матеріал.

Для якісної організації роботи розроблено перспективні плани роботи гуртка з орігамі «Паперова казка» (додаток 6), підбрано необхідний матеріал (білий, кольоровий папір), підготовлено та систематизовано за темами технологічні картки (додаток 5), зібрано необхідну методичну, художню літературу.

Заняття гуртка з орігамі «Паперова казка» проводяться як варіативний компонент із дошкільниками групи «Зернятко» у приміщенні групової кімнати в другу половину дня після денного сну. В гуртку займається 10-12 дітей групи, але за бажанням їх кількість може збільшуватись. Тривалість заняття від 10 до 20 хвилин. За результатами роботи систематично оновлюється виставка дитячої творчості в оформленому куточку.

5. ТЕХНОЛОГІЯ ДОСВІДУ

Впровадження системи роботи з використанням оригамі здійснювалося поетапно:

На першому етапі роботи (діагностичному) у вересні 2012 року, з метою визначення рівня конструктивних здібностей дітей старшого дошкільного віку було проведено діагностичне обстеження. За комплексною програмою «Дитина в дошкільні роки» було визначено критерії діагностування:

- чіткість дій за інструкцією;
- вміння складати папір навпіл (двома способами),
- ділити квадратний аркуш паперу на 16 однакових частин;
- складати смужку паперу гармошкою;
- складати квадратні форми по діагоналі, коло по діаметру,
- складати конус.

Отримані результати моніторингового дослідження дозволили виявити рівні компетенції дітей старшого дошкільного віку.

Результати відстеження рівня компетенції дітей старшого дошкільного віку за освітньою лінією

«Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі» (конструювання) на вересень 2012 року

Рівні сформованості компетенції			
високий	достатній	середній	низький
0%	30%	36%	34%

Результати відстеження свідчать, що дітям важко було діяти за інструкцією, багато чого не вдавалося: скласти аркуш навпіл по діагоналі таким чином, щоб співпали усі сторони, загорнути кути до верхніх сторін; складно розділити квадрат на однакові частини, лінія згину нечітка, нерівна.

Аналізуючи отримані результати діагностичного зрізу були зроблені наступні висновки: в умовах нашого дошкільного навчального закладу необхідно проводити систематичну роботу з навчання дітей оригамі.

На наступному етапі (пошуково-дослідницькому) вивчалася психолого-педагогічна, методична, наукова література з теми дослідження, метою якої було розвиток конструктивних здібностей у дошкільників в дошкільному навчальному закладі, враховуючи вікові особливості.

Шостий рік життя - це період підготовки дітей до школи. Тому багато уваги необхідно приділяти розвитку дрібної моторики, а використання оригамі сприяє розвитку точності рухів пальців [15, с. 7].

Під час вправ із складання, прогладжування в різних напрямках, діти вчаться охайності, точності рухів, дотримуватись меж розфарбовування [11, с. 29].

На наступному етапі роботи (теоретико – продуктивному) визначено основні напрями та форми роботи щодо підвищення рівня компетенції вихованців.

З метою підвищення рівня компетенції вихованців у закладі дошкільної освіти №161 «Сніжинка» Запорізької міської ради Запорізької області на базі групи дітей молодшого дошкільного віку «Зернятко» створено гурток «Паперова казка», розроблено орієнтовний перспективний план роботи гуртка. План був складений за таким принципом, щоб діти на заняттях могли створювати вироби з оригамі, самостійно використовуючи набуті на попередніх заняттях гуртка знання та навички.

Дуже хотілось занурити дітей у казку та показати, що із звичайних речей, а саме з квадратного аркушу паперу можна створити чудо, іграшку.

На практичному етапі (2012-2019 р.р.) відбувалося впровадження в роботу з дітьми розробленого плану гурткової роботи (додаток 6). Метою було: перевірити на практиці ефективність та доцільність використання прийомів роботи з папером в техніці оригамі для розвитку конструктивних вмінь.

Дітей цей вид роботи захопив і продемонстрував потенційні можливості розвитку дошкільників під час гурткової роботи.

Дошкільнят так чи інакше навчають працювати із папером. Та все ж досягнутий результат, звичайно, являє собою лише малу частину тих можливостей, які приховує в собі поробка із паперу.

На заняттях гуртка діти не лише навчались складати форми, а ще закріплювали і повторювали математичні поняття, терміни, задачі. Вчилися працювати за інструкцією, схемами. У дітей розвивається логічне, конструктивне мислення та кмітливість, фантазія, творчість, увага: діти самі за асоціацією придумували назву отриманим формам: базову форму «Повітряний змій» - діти назвали «Стріла», базову форму «Книжка» - назвали «Листівка». Розширюється ігровий досвід, діти отримують знання про навколишній світ, збагачується словник, формується вміння спілкування один з одним. Розвивається точність рухів, дрібна моторика пальців рук, а саме головне, що однаково працюють і навантажуються обидві руки, що сприяє підвищенню активності головного мозку. Дошкільників вчать дбайливо та економно використовувати матеріали, намічають послідовність своїх дій, утримують порядок на своїх робочих місцях.

До початку роботи з папером я використовувала підготовчі вправи «Пальчики вітаються», «Вітаємо ручки» з метою включення до роботи дрібної моторики.

Робота на занятті гуртка здійснюється за етапами.

Перший етап – підготовчий, який здійснюється як на занятті, так і перед його проведенням упродовж дня. Його мета – сформувати у дітей установку на конструктивну діяльність (закріпити та узагальнити знання для здійснення творчої конструктивної роботи). Щоб зацікавити дітей новими видами поробок за кілька днів в куточку художньої праці організувала виставку тих зразків, які будуть виготовлятися.

Другий етап – мотиваційний, здійснюється безпосередньо на занятті, і спрямований на зацікавлення дітей до виготовлення конкретного виробу, практичного застосування поробки. Під час демонстрації виробу я

звертаю увагу, з яких частин він складається, та як ці частини поєднані між собою. В цій частині дітям надається можливість висловлювати свої припущення у створенні виробу. Мета другого етапу – розвивати самостійне конструктивне мислення під час аналізу зразка, виділяючи основні частини та плануючи послідовність і способи дій. На даному етапі самостійність конструктивного мислення дітей виявляється у доборі мети діяльності, у визначенні послідовності та способів її реалізації, у доборі матеріалів для роботи.

Третій етап – демонстраційний, під час якого я демонструю послідовність, способи і прийоми складання виробу, коментую дії та уточнюю терміни, знайомлю зі схемами. Метою цього етапу є засвоєння механізму виготовлення виробу, уточнення геометричних понять, вміння читати схему виробу і діяти за словесною інструкцією.

Четвертий етап – практичний, який надає дітям можливість самостійно діяти з папером та виготовляти поробку. Метою четвертого етапу є розвиток у дітей конструктивних вмінь, навичок самостійного виконання поробки.

Для дітей старшого дошкільного віку структура заняття має додатковий **п'ятий етап – творчо-діяльнісний**, метою якого є розвиток вміння творчо виконувати різноманітні поробки за власним задумом, без зразка, співвідносити власні дії із діями інших дітей. На цьому етапі дітям надається наочна база для виникнення власного творчого задуму: різноманітні схеми, поробки, паперові форми (квадрати, круги) різні за величиною та кольором. Всі завдання виключали використання будь-яких зразків та суворої регламентації послідовності виробу, що поширювало можливості дітей у проявах ігрової ініціативи, творчості. Виконуючи поробки по типу орігамі, діти діяли за власним задумом.

На *узагальнюючому етапі* педагогічного дослідження здійснено аналіз проведеної роботи. Результати були отримані в процесі

діагностичного обстеження, проведеного за критеріями, що були використані під час констатуючого етапу.

Порівняльна таблиця результатів відстеження рівня компетенції дітей старшого дошкільного віку за освітньою лінією «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі» (конструювання)

Рівні сформованості компетенції				
	високий	достатній	середній	низький
Травень 2013	0%	33%	37%	30%
Травень 2014	8%	40%	32%	20%

Моніторингове дослідження довело, що після впровадження систематичної роботи гуртка з орігамі «Паперова казка» стали помітними пізнавально-конструктивні успіхи дітей. Діти виявили уявлення про властивості паперу, базові форми орігамі, вміло діяли за інструкцією, охайно складали аркуш по діагоналі таким чином, щоб співпали всі сторони, могли загорнути кути до верхніх сторін; розділити квадрат на однакові частини, досягти бажаного результату, отримати задоволення від конструктивної діяльності.

Завдяки систематичному ознайомленню дітей з основними геометричними поняттями: коло, квадрат, трикутник, кут, сторона, вершина і т.д.; діти легко оперують геометричними термінами, із задоволенням отримують потрібні форми при складанні, утворюючи певні поробки.

Діти радіють власним досягненням, обіграють свої паперові іграшки: вертушка крутиться на вітрі, літак летить у повітрі, човен пливе у «річці».

Проаналізувавши отримані результати, я зробила висновок про користь використання орігамі в роботі із дошкільниками та необхідність системності в конструктивно-освітній діяльності з дітьми різних вікових категорій.

Систематична робота гуртка розпочинається з молодшої групи. Для цієї вікової категорії дошкільників адаптовано завдання, тематику виробів згідно з віковими особливостями та програмовими вимогами.

На перших заняттях у **молодшій групі** дітям було запропоновано вільні дії з папером для ознайомлення з його властивостями. Спочатку відпрацьовували не складні, але точні маніпуляції з папером, це складання аркуша навпіл, щоб отримати прямокутник: альбомчик, книжечка, листівка, двері, будиночок (додаток 4). Необхідно було багато разів показувати кожен прийом, та поступово знайомити дітей з технологічними картами (додаток 5) та умовними позначками (додаток 3).

В подальшому виробы ускладнилися. Діти молодшої групи познайомилися з новими базовими формами.

На наступних заняттях вміння дітей закріплювались: вони виготовляли нові предмети, але використовуючи знайомі прийоми, прикрашаючи та оздоблюючи свої виробы, тим самим надавала можливість дітям творчо підійти до роботи, проявити фантазію.

План роботи гуртка для дітей **середньої групи** відрізняється від попереднього тим, що всі виробы виготовлялись із кругів (додаток 2).

На перших заняттях діти знайомились з елементарними прийомами складання кругів, утворюючи півколо, трикутник. В залежності від того, як прикласти складені кружечки, виходить нове зображення. Діти весь час мали змогу придумати і зробити якусь іншу роботу. Роботи здебільшого мають пласку форму.

Діти із задоволенням дарують свої виробы матусям, гостям дошкільного закладу, вихованцям інших груп. Колективні роботи використовуємо для оформлення інтер'єру групової кімнати.

В середній групі збільшилася кількість творчих робіт дошкільників. Діти на кінець року могли самостійно оформити роботи та підготувати їх до виставки.

План роботи гуртка для дітей **старшої групи** передбачав застосування дітьми набутих навичок при виготовленні нових іграшок, поробок, казкових персонажів, із можливим поповненням їх кількості, самостійне створення ілюстрацій до казок та літературних творів. Під час циклу «Папір про все розповідь» діти втілюють набуті вміння, з легкістю працюють із схемами, створюють образи доповнюючи один одного.

Роботи дітей використовуються в подальшому як ілюстрації до казок, епізоди відомих картин, подарунки працівникам дитячого садка, дітям молодших груп, для прикрашання групової кімнати, сюжетні роботи – на мовленнєвих заняттях, з логіко математичної розвитку дошкільників під час ознайомлення з поняттями величина, напрямок, складання прикладів, ознайомлення з задачами. Діти мають велику мотивацію працювати далі на гурткових заняттях, так як бачать подальше застосування своїм роботам. Для презентації дитячої творчості у груповій кімнаті разом із дітьми створено «стіну власних емоцій», на якій діти розміщують свої роботи відповідно до власних переживань, емоцій, відчуттів.

6. РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ

Вивчення рівня компетентності здобувачів освіти старшого дошкільного віку здійснювалось за такими критеріями:

чіткість дій за інструкцією;

вміння складати папір навпіл,

ділити квадратний аркуш паперу на 16 однакових частин;

складати смужку паперу гармошкою;

складати квадратні форми по діагоналі, коло по діаметру,

складати конус.

Порівняльна таблиця результатів відстеження рівня компетенції дітей старшого дошкільного віку

	Рівні сформованості компетенції			
	високий	достатній	середній	низький
Вересень 2013	0%	33%	37%	30%
Травень 2014	8%	40%	32%	20%
Травень 2018	10%	45%	31%	14%

Відстежуючи показники рівня компетенції дітей впродовж п'яти років, я спостерігаю за особистими успіхами кожної дитини.

На даний час мої вихованці спроможні самостійно без нагадування, лише за технологічними картками (додаток 5), виготовляти будь-яку іграшку (яку робили впродовж року на заняттях гуртка).

Орігамі допомогло дітям набути дуже важливі здібності, серед яких дрібна моторика пальців, просторова уява, координація рухів та тонка психомоторика. Все це допомагає дитині усвідомити можливості своїх рук, стимулювати креативне мислення. Дотримуючись інструкцій, малюки навчилися дотримуватись вказівок, а це допомагає їм краще взаємодіяти з іншими людьми.

Орігамі є посередником між художнім та науковим розумінням світу. Воно виступає як засіб розвитку різних психічних процесів, включаючи конструктивне мислення.

Конструювання фігурок орігамі спрямовано на створення ігрового образу шляхом складання аркушу паперу в певній послідовності.

При конструюванні з паперу уточнюються знання дітей про геометричні фігури, поняття про сторону, кут, центр. Малюки знайомляться з прийомами модифікації пласкої форми шляхом складання, різання, склеювання паперу, в результаті чого утворюються нові тривимірні форми. Ця робота дозволяє дітям проявити свою творчість, придбати нові винахідливі навички.

Процес створення фігурки орігамі включає в тій чи іншій мірі уяву, творчість, аналіз, стимулює кмітливість, яка допомагає знайти вірне рішення логічних та математичних задач, тобто заняття орігамі покращили розумові здібності вихованців.

7. ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШОЇ РОБОТИ ЗА ОЗНАЧЕНИМ НАПРЯМОМ ТА ПРАКТИЧНА ЗНАЧУЩІСТЬ

Зміни останніх років доводять неспроможність «стандартної» особистості. Сьогодні потрібні люди інтелектуально сміливі, самостійні, творчі і водночас із цим не байдужі до прекрасного.

Базуючись на проведеному педагогічному дослідженні та власній практиці, я зробила висновок, що для досягнення позитивних результатів у розвитку дитини неможливо обмежитися тільки роботою, що проводиться в стінах дитячого садка. Батьки самі зацікавлені та активні учасники освітнього процесу. Будь-яка продуктивна діяльність сприймається батьками позитивно. Діти дуже пишаються своїми досягненнями, дбайливо ставляться до виробів, розповідають батькам про те, як вони їх робили. Батьки моїх вихованців ознайомлені з технологією навчання дітей орігамі, багато хто придбав книги із зразками виробів. Батьки відзначають, що діти, займаючись орігамі, стали більш посидючими, акуратними, уважними, креативними.

Для того, щоб скласти аркуш потрібні лише руки та папір. Щоб створити фігурку достатньо запам'ятати лише кілька робочих порад, дотримуючись яких, орігамі стане не тільки розминкою для рук, але й інтелектуальним захопленням.

Практична значущість роботи полягає в розробленій педагогічній системі, яка складається з перспективного планування гурткової роботи для різних вікових груп, конспектів занять гуртка «Паперова казка» (з інтеграцією елементарних математичних уявлень, ознайомлення з навколишнім, художнього мовлення, образотворчої діяльності, художньої праці), збірку художнього слова, дидактичний посібник для проведення занять з орігамі, відеотека з мультиплікаційними фільмами з героями-орігамі. Система роботи може бути використана в практичній діяльності вихователів для збагачення пізнавальної, творчої діяльності, розвитку конструктивних здібностей дітей.

Отриманні позитивні результати переконали мене в доцільності використання орігамі під час навчання дітей конструюванню і необхідності подальшого впровадження досвіду роботи.

В перспективі я планую:

- розробити систему занять із створення казкових персонажів для іграшкового театру;
- розробити консультації для батьків щодо розвитку конструктивних здібностей в дітей дошкільного віку;
- розробити програму майстер-класів та тренінгів для батьків із мистецтва орігамі;
- розробити парціальну програму для гуртка «Паперова казка» з навчання дітей техніці орігамі на виконання варіативної частини Базового компоненту дошкільної освіти.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про освіту». – 160 с.
2. Закон України «Про дошкільну освіту» (із змінами). –28 с.
3. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). Київ, МЦФЕР. 2012. – 63 с.
4. Гульянц Э.К. Учите детей мастерить: методическое пособие для воспитателей / Э.К. Гульянц. -М.: Просвещение, 1984. - 159 с.
5. Давидчук А.Н. Развитие у дошкольников конструктивного творчества / изд. 2-е доп. – М.: «Просвещение», 1976
6. Дитина в дошкільні роки: комплексна додаткова освітня програма / автор. Колектив; наук. Керівник К.Л.Крутий. - Запоріжжя: ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2011. – 188 с.
7. Долженко Г.И. 100 поделок из бумаги. / Худож. А.Ю. Долбишева, В.Н. Куров. - Ярославль: Академия развития, 2006. - 144 с.
8. Капитонова И. Цепочки образов и оригами; складывание из бумаги // Дошкольное воспитание. - № 4. – 1997. – С. 23- 25.
9. Лиштван З.В. Конструирование: Пособие для воспитателя дет.сада. - М.: Просвещение, 1981. – 168 с.
10. Нечаева В.Г. Конструирование в детском саду: методическое пособие для воспитателей /В.Г. Нечаева. - М.: Учпедгиз, 1961. - 160 с.
11. Парамонова Л.А. Теория и методика творческого конструирования в детском саду. – М.: Академия, 2002.
12. Петрова И.М. Волшебные полоски. Ручной труд для самых маленьких. - СПб.: Детство-Пресс, 2000. – 32 с.
13. Поддяков Н.Н. Мышление дошкольника. - М.: Педагогика, 1977. - 277 с.
14. Роблес М. Оригами для всей семьи Харьков: Книжный клуб «Клуб Семейного Досуга», 2010. – 304 с.

15. Сакулина Н.П., Комарова Т.С. Изобразительная деятельность в детском саду. - М.: Просвещение, 1973. - 208 с.
16. Світ дитинства: комплексна освітня програма для дошкільних навчальних закладів / упоряд.: О.М. Байєр, Л.В. Батліна, А.М. Богуш та ін.; наук. керівник акад. А.М. Богуш; за заг. ред. Л.В. Батліної. – Тернопіль: Мандрівець, 2016. – 200с
17. Соколова С.В. Оригами для дошкольников. – СПб.: Детство-Пресс, 2009. – 48 с.
18. Стейнберг М. Смастерим из бумаги. Складывание: Пер. с эст. - Таллин: Валгус, 1988. - 112с.

